

Høringsuttalelse

Nordland Senterparti

Sjarkflåtens rolle i et fremtidsrettet kvotesystem.

Fiskeridepartementet har sendt på høring et drøftingsnotat som foreslår fire ulike modeller for strukturkvoteordninger i sjarkflåten under 11m. Høringsfristen er 14. mai 2018.

Høyre og Frp har lenge fremmet økt privatisering av retten til å drive fiske. Det er derfor ikke overraskende at Solberg-regjeringen allerede i regjeringserklæringen i 2013 fremmet sammenslåing (strukturering) av kvoter i fiskeflåten under 11m. Den aktuelle flåtegruppen omfatter 82% av alle fiskefartøy i Norge, og angår flertallet av landets fiskere. Flåtegruppen under 11 m er den eneste gjenværende der det ikke er åpnet for strukturering. Nordland fylke er det største sjarkfylket i Norge.

Drøftingsnotatet «Sjarkflåtens rolle i et fremtidsrettet kvotesystem» er den siste av en rekke framstøt fra regjeringens side, hvor fellesnevneren er liberalisering av fiskeripolitikken og økt privatisering av retten til å drive fiske. Regjeringens iver etter privatisering og liberalisering er fremmet i flere dokumenter som er sendt på høring:

- «Strukturkvoteordning for kystflåten under 11 meter heimslengd» høringsdokument (29.04.2014)
- «Sjømatindustriutvalget» NOU 2014:16
- «Et fremtidsrettet kvotesystem» NOU 2016: 26

Åpning for strukturkvoter i fiskeflåten under 11 m har vært en gjenganger i regjeringens ulike høringsforslag. Hver gang strukturkvoter under 11 m er fremmet, har regjeringen fått tydelig motbør fra ulike samfunnsinteresser; fylkeskommuner, kommuner, fagbevegelse og miljøbevegelse. Strukturkvoter i flåten under 11m er også møtt med tydelig motstand fra fiskerigrupperinger der hovedvekten av fiskerne er i den aktuelle flåtegruppen, her under Nordland Fylkes Fiskarlag. I tillegg har fiskeriorganisasjoner som Norges Kystfiskarlag og Bivdi avvist forslagene. Like fullt fremmer regjeringen forslag om strukturering under 11 m om og om igjen.

«Hensikten med denne høringen», skriver departementet innledningsvis, «er å gi et bedre beslutningsgrunnlag for en helhetlig politisk vurdering og revisjon av kvotesystemet». Med dette utgangspunktet kunne det forventes at departementet gav oppmerksomhet til de overordnede føringene i fiskerilovgivningen generelt og dens formål spesielt. Dette gjelder særlig tre punkter i fiskerilovgivningen:

1. **Havressurslovens § 1** av 2008: «Formålet med lova er å sikre ei bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de viltlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet og å medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunna.
2. **Havressurslovens § 2:** Retten til ressursene: «Dei viltlevende marine ressursene
3. ligger til fellesskapet i Norge».
4. **Lov om retten til å delta i fiske og fangst** av 1999 (deltakerloven).
I § 1 Lovens formål:
 - å tilpasse fiskeflåtens fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressurser,
 - å øke lønnsomheten og verdiskapingen i næringen og gjennom dette trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene,

- å legge til rette for at høstingen av de marine ressurser fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode

Havressursloven og deltakerloven er (i tillegg til fiskesalgslagsloven) de to viktigste institusjonelle rammene for fiskeripolitikken som ivaretar to overordnede hensyn: At fiskeressursene eies av fellesskapet i Norge og at fiskeriaktiviteten skal ivareta sosial, økonomisk og økologisk bærekraft. Framstillingen i regjeringens drøftingsnotat preges av en helt annen logikk: Denne undergraver fiskerilovgivningens intensjon gjennom å fremme mer privatisering og mindre samfunnsansvar.

Ettersom fisk er en evigvarende ressurs som skal «ligge til fellesskapet i Norge», vil det være naturlig at departementet ved forslag til endringer i kvotesystemet drøfter hvorvidt endringene vil ivareta fellesskapets hensyn i et langsiktig perspektiv. Dette drøftes ikke i notatet. I innledningen viser departementet riktig nok til at bærekraft er en overordnet ramme for fiskeripolitikken. Likevel drøftes ikke hensynet til bærekraft opp mot noen av forslagene som fremmes, verken knyttet til ressursforvaltning, klima eller beskatningsmønster. Dette er påfallende, ettersom den flåtegruppen notatet omhandler (under 11m), har lavest energiforbruk pr tonn fisket torsk, fisker mest skånsomt og i størst grad sikrer målet om bosetting og arbeidsplasser langs kysten, særlig i nord.

Departementet viser til at flåten under 11m bidrar til en betydelig aktivitet langs kysten, men at «det er vanskelig å vurdere hva en kvotesammenslåing i sjarkflåten vil føre til m.h.p. uttak av fartøy». Et eksempel departementet viser til, er at strukturering i flåten mellom 11 og 15 m etter ti år hadde redusert deltakeradgangene med hele 35%, og det på tross av at denne flåtegruppen har hatt begrenset adgang til sammenslåing. Dette problematiseres ikke. Realiteten er at struktureringen i den nevnte flåtegruppen har medført at fiskerimiljøer er forsvunnet i en rekke kommuner langs kysten. Det er fristende å spørre: Hvor går regjeringens smertegrense for å erkjenne at den økende privatisering av retten til fiske er uforenlig med havressuslovens og deltakerlovens formål?

Et argument Fiskeridepartementet lenge har anvendt for strukturering er at det fremmer flåtefornying. I drøftingsnotatet viser departementet at det ikke er en slik sammenheng. Her vises det også til at Island, som har en enda mer liberal kvotekomsetning enn Norge, har en gjennomsnittsalder på fiskeflåten som er betydelig høyere enn i Norge. Dette er logisk, ettersom høy grad av kvotekjøp fører til økt gjeldsgrad og økte faste kostnader, noe som reduserer handlingsrommet for flåtefornying. På tross av disse erkjennelsene har regjeringen ikke endret synet på strukturering. Det er dessuten grunn til å minne om at torskebestanden de seinere år har vært på et historisk høyt nivå. En strukturkvote ikke er ikke gitt i antall tonn, men som en andel av den til enhver gjeldende totalkvote. Om den norske torsk kvoten halveres på grunn av fall i bestanden, er de faste utgiftene i fiskeflåten uendret. Vi vet av historien at torskbestanden vil svinge. Kvotesystemet må derfor rigges for dette.

Senterpartiets grunnleggende posisjon er at evigvarende naturressurser må forvaltes langsiktig. Dagens kvotesystem og en stadig økende privatisering av fiskerettigheter på færre og større hender er verken bærekraftig eller langsiktig. Endepunktet på denne utviklingen er at fellesskapet og kommende generasjoner mister retten til å høste fiskeressursene. Nordland Senterparti mener at det er på høy tid å revurdere dagens utvikling, ikke å fortsette den. Nordland Senterparti vil på denne bakgrunn avvise alle forslag til strukturering som foreslås i det gjeldende drøftingsnotatet.

Bente Kristine Aasjord
Leder Fiskeripolitisk Utvalg
Nordland Senterparti

